REGIMUL JURIDIC AL OFICIILOR CONSULARE

Vladimir BORȘ

Pentru promovarea şi dezvoltarea mai eficientă a relaţiilor economice şi comerciale bilaterale, statele convin la stabilirea relaţiilor consulare, al căror scop este colaborarea într-un domeniu anumit al vieţii internaţionale, cel al protecţiei cetăţenilor proprii, supraveghind sau contribuind în acest fel la punerea în practică a unui regim de drepturi recunoscute acestor cetăţeni [6].

Această colaborare este realizată, în primul rând, prin intermediul *oficiilor consulare,* iar acolo unde acestea lipsesc, prin secţiile consulare ale misiunii diplomatice. Deşi servesc pentru organizarea şi dezvoltarea relaţiilor de colaborare dintre state, ca şi misiunile diplomatice, oficiile consulare se deosebesc de ele prin aceea că nu îndeplinesc funcţii de reprezentare politică şi nu sunt acreditaţi pe lângă guvernul statului de reşedinţă. Aceştia au legături directe numai cu autorităţile locale ale acestui stat, au imunităţi şi privilegii restrânse, sunt subordonaţi şefului reprezentanţei diplomatice din ţara de reşedinţă. Cadrul normativ juridic, care reglementează modul de înfiinţare, funcţiile şi scopul oficiilor consulare, îl reprezintă Convenţia de la Viena din 24 aprilie 1963 privind relaţiile consulare [1], convenţiile bilaterale şi legile interne.

Înfiinţarea, modul de organizare şi de funcţionare a oficiului

consular, structura sa internă şi sistemul intern de desfăşurare a activităţii sunt, în exclusivitate, opera a statului trimiţător, pe care îl reprezintă. Cu toate acestea, oficiul consular există şi activează în cadrul jurisdicţiei teritoriale a altui stat, aşa încât profilul şi anumite coordonate de bază constituie rezultatul acordului de voinţă al statelor care se află în raporturi de consulat. Dacă statul trimiţător este cel care îi precizează atribuţiile, trebuie să admitem că statul de reşedinţă este cel care decide în ce priveşte admisibilitatea exercitării acestor funcţii.

Oficiile consulare se împart în mai multe clase, în funcţie de rangul lor: consulate generale, consulate, viceconsulate şi agenţii consulare (art.1 lit. a Convenţia de la Viena din 1963; art.5 pct.4 Legea cu privire la serviciul diplomatic [2]; art.8 Statutul Consular)[3]. Organizarea internă a oficiului consular, formarea secţiilor atribuite categoriilor mari de funcţii consulare (secţiile paşapoarte, notarială, stare civilă, economică şi comercială, culturală şi de presă etc.), se efectuează în funcţie de volumul şi importanţa ce se acordă activităţilor desfăşurate de către oficiu.

Oficiile consulare, pentru îndeplinirea activităţilor puse în sarcină, trebuie să dispună de un personal corespunzător, capabil să acţioneze efectiv şi să exercite funcţiile consulare. În funcţie de natura sarcinilor lor, de gradul de participare la realizarea scopurilor activităţii consulare, membrii oficiului consular se împart în mai multe categorii: personalul consular, personalul tehnico-administrativ şi personalul de serviciu. Convenţia de la Viena (art.1) distinge patru categorii: şeful de post consular („consuli generali, consuli, viceconsul şi agenţii consulari” – art.9); funcţionari consulari; angajaţi consulari; membrii personalului de serviciu.

Funcţiile consulare sunt stabilite prin acordurile intervenite între statele respective ori conferite prin legea statului trimiţător, în măsura în care statul de reşedinţă nu se opune la exercitarea lor. Majoritatea convenţiilor consulare se plasează pe linia practicii internaţionale generale şi, în special, a Convenţiei de la Viena din 1963 (art. 5).

Principalele funcţii ale misiunilor consulare sunt: de a proteja, în statul acreditar, interesele statului acreditant şi ale persoanelor fizice şi juridice ale acestuia; de a favoriza dezvoltarea relaţiilor comerciale,

economice, ştiinţifice şi culturale dintre cele două state în vederea promovării unor relaţii de prietenie între ele; de a se informa prin mijloace licite asupra condiţiilor şi evoluţiei vieţii comerciale, economice, culturale şi ştiinţifice din statul acreditar şi de a transmite aceste informaţii guvernului propriu; de a exercita controlul şi inspecţia asupra navelor maritime sau fluviale, precum şi asupra aeronavelor şi a echipajelor lor, aparţinând statului acreditant; oficiilor consulare le revin atribuţii şi în materia protecţiei intereselor cetăţenilor statului acreditant (eliberare de paşapoarte şi acordare de vize, acordare de asistenţă cetăţenilor statului acreditant care au reşedinţă în circumscripţia consulară respectivă); instrumentarea de acte notariale, de acte de stare civilă, de reprezentare în justiţie, în materie succesorală (Cap. III *Statutul Consular*) etc.[5]

Funcţiile consulare, asupra cărora Republica Moldova şi statele în cauză au convenit ca funcţionarii consulari să le poată îndeplini, sunt enumerate şi dezvoltate în convenţiile consulare, pe care le-a semnat. Astfel, în Convenţia consulară dintre Republica Moldova şi Federaţia Rusă funcţiile consulare sunt cuprinse în Capitolul II (art.8-25) [7], iar în Convenţia consulară dintre Republica Moldova şi Ucraina în Capitolul III (art.8-24) [8].

Totodată, statele nu pot prevedea ceea ce viaţa impune şi nu pot reglementa toate cerinţele vieţii sociale, care vor apărea pe parcursul aplicării convenţiei consulare şi de care activitatea consulară trebuie să ţină seama. În acest scop, se menţionează că funcţionarul consular are dreptul să exercite alte funcţii atribuite oficiului consular de către statul trimiţător, care nu sunt interzise de legile statului de reşedinţă (art.8 lit. d Convenţia Consulară dintre Republica Moldova şi Ucraina).

Pe lângă activitatea consulilor de carieră, statele aplică astăzi în practica consulară şi instituţia consulilor onorifici (Cap. IV *Statutul Consular*) [9]. Convenţia de la Viena conţine un capitol special (Cap. III art.58-68) care cuprinde regulile ce stabilesc regimul aplicabil funcţionarilor consulari onorifici şi oficiilor consulare conduse de ei. Condiţiile de înfiinţare şi de funcţionare a consulatelor onorifice, precum şi atribuţiile funcţionarilor consulari sunt statuate prin

Regulamente (statute) interne [4].

În Republica Moldova funcţia de consul onorific poate fi ocupată de cetăţeni ai Republicii Moldova, de asemenea şi de cetăţeni ai statelor străine, care sunt dotaţi cu calităţi profesionale necesare pentru îndeplinirea exemplară a funcţiilor consulare. Consulul onorific nu poate fi funcţionar în cadrul serviciului administrativ sau de stat şi nu poate pretinde la salarizare sau la alte recompense pentru exercitarea funcţiilor consulare încredinţate.

Consulul onorific este numit şi destituit din funcţie de către Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene al Republicii Moldova cu acordul autorităţilor statului de reşedinţă.

În circumscripţia sa consulară, consulul onorific apără drepturile şi interesele Republicii Moldova, ale persoanelor juridice şi cetăţenilor acesteia, favorizează dezvoltarea relaţiilor economice, comerciale, tehnico-ştiinţifice, culturale, sportive, turistice dintre Republica Moldova şi statul de reşedinţă. În afară de funcţiile sale oficiale, consulul onorific este în drept să se ocupe şi cu activitate comercială sau profesională.

Activitatea consulară a Republicii Moldova este realizată, în marea majoritate, de secţiunile consulare ale misiunilor diplomatice şi de Consulatul General de la Frakfurt-pe-Main (Republica Federală Germană), Consulatul General de la Milano, Consulatul General de la Istanbul, Consulatul General de la Iaşi, Consulatul de la Odesa, Consulatul de la Padova [10], precum şi de către consuli onorifici, numiţi în străinătate pentru a exercita funcţii consulare [11].

Referințe:

1. *Convenţia de la Viena cu privire la relaţiile consulare* din 1963.
2. *Lege cu privire la serviciul diplomatic* nr. 761-XV din 27 decembrie 2001. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 20 din 2 februarie 2002.
3. *Statutul consular*. Aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 368 din 28 martie 2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.50-52 din 13 aprilie 2002.
4. *Regulament cu privire la consulul onorific al Republicii Moldova.* Aprobat prin ordinul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova nr. 683 din 20 iunie 2007. În: *Monitorul*

Oficial al Republicii Moldova, nr.107-111, 27.07.2007, art.471.
5. BONCIOG, A. *Drept consular.* Bucureşti: Editura Fundaţiei ”România de mâine, 1998, pp.45-122.
6. DIACONU, I. *Drept internaţional public.* Bucureşti: ”Şansa” SRL., 1999, p.107
7. Tratate internationale. Vol. XXI. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1999, p. 127
8. Tratate international. Vol. XXII. În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 1999, p.197-215.
9. БОБЫЛЕВ, Г.В., ЗУБКОВ, Н.Г. *Основы консульской службы.* Москва: Международные отношения, 1986, сс.248-262.
10. https://www.mfa.gov.md/ro/advanced-page-type/misiuni-ale-republicii-moldova-strainatate?page=3, accesat 11.09.2019
11. https://www.mfa.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Lista_CO_ale_RM_page_29_07.pdf) accesat 11.09.2019